

Poučne razprave o jubilejskih znamkah.

Piše *Janko Polák.*

IV.

er cesar Jožef II. ni zapustil otrok, mu je nasledoval njegov brat Leopold II. Njega vidimo upodobljenega na znamki za šest vinarjev.

Za Jožefa II. je vladal Leopold II. kot veliki vojvoda v Toskani. V vseh svojih naredbah je posnemal svojega brata. Odločen pa ni bil nikdar tako kakor je bil njegov brat. Ko je došel na Dunaj, mu je bila prva skrb mir.

Ogre je potolažil s tem, da se je dal kronati za ogrskega kralja in jim je poslal svojega sina kot namestnika. Tudi Belgijci so se potolažili.

Vojna s Turki, ki jo je začel še njegov brat, se je za njegove vlade končala povoljno. Največ zaslug za to si je pridobil Laudon. Žalibog, da posledice niso bile take, kot so si jih nekateri želeli. Temu vzrok pa je bila francoska revolucija, ki je cesarja Leopolda II. tako oplašila, da je odstopil Turkom vso osvojeno zemljo in si obdržal samo Oršovo ob Dunavu.

Leopold II. je vladal samo dve leti. Na kulturnem polju se za njegove vlade ni izpremenilo skoraj nič. Za kulturno delo je dve leti prekratek čas.

V.

Med avstrijskimi cesarji ga ni, ki bi se bil vojskoval toliko, kakor se je najstarejši sin Leopolda II., cesar Franc I. Tega cesarja nam predstavlja znamka za dvanajst vinarjev.

Za njegove vlade so divjale po naši očetnjavi vojne Napoleonove, ki so obetale preustrojiti vso Evropo. Znameniti vojskovodje izza te dobe so: nadvojvoda Karel, knez Schwarzenberg, Radetzky in Andrej Hofer. Žalostni so bili ti časi, in zaraditega se nočemo muditi ob njih. Pohitimo v dobo miru, ki so ji bili ustanovniki: cesar Franc I., ruski car in pruski kralj.

V tem času je dobila naša očetnjava one meje, ki jih ima še sedaj. Pridobila je poleg drugega Solnograško in Beneško, ki sta k nji spadali tudi Istra in Dalmacija.

Izza te dobe je omeniti dva imenitna shoda vseh evropskih vladarjev. Eden se je vršil na Dunaju, eden pa v Ljubljani. Oba je vodil državnik knez Metternich.

Čudovito hitro so se zacelile rane, ki so jih vsekale vojne, te največje sovražnice kulturnemu življenju. Vse si je opomoglo: poljedelstvo, živinoreja, trgovstvo, obrt, znanosti in umetnosti.

Poljedelstvo so posebno povzdignile nanovo ustanovljene šole in družbe, ki so posvečale vso svojo pozornost poljedelstvu. Obrt so povzdignili zavodi na Dunaju, v Pragi in v Gradcu. Tudi obrtne razstave so blago dejno vplivale na razvitek obrti. Znamenita je posebno družba, ki jo je

ustanovil na Štajerskem nadvojvoda Ivan za železno obrt. V tem času so sezidali prvo železnico od Budjevic do Linca. Vlačili so jo konji. Takrat so sezidali tudi cesti čez Ljubelj in Štilfzerski prelaz in pa cesto iz Trsta do Opčine. Velikanska piramida nam priča o tej zadnji cesti. Nanovo so se povzdignile tudi visoke šole v Gradcu, Inomostu, Levovu in Olomucu. Takrat so ustanovili tudi največ muzejev.

Izmed izumiteljev sta omeniti Senefelder in Ressel. Prvi je izumil kamenotisk in barvotisk, drugi pa je izumil vijak na ladjah. Znameniti pesniki so: Franc Grillparzer, Anastazij Grün in Nikolaj Lenau. Izmed domačih pesnikov pa nam je omeniti Valentina Vodnika. Skladatelja sta bila: Ludovik van Beethoven in Franc Schubert. Izmed kiparjev slovi posebno Canova. Slikarji pa so bili: Peter Kraft, Moric pl. Schwind, Jožef Tührich in Amerling.

Za cesarja Franca I. je bila na Dunaju velikanska povodenj, po naši očetnjavi pa je divjala prvokrat kolera.

V obeh slučajih se je izkazal cesar Franc I. vreden imena „Dobri“, ki mu ga je nadelo ljudstvo.

Ob nevihti.

*Kadar nebo se
žalno obleče,
in vse boji se
strele goreče,*

*angel iz neba
v polje pripluje,
žito in kmeta
škode varuje.*

*Z vejico oljčno
hodi po lesi,
moli in prosi:
„Bog, prizanesi!“*

*A tam na hribčku
zvončki zvonijo,
Izidor prosi
mater Marijo:*

*„Prosi, Kraljica,
svojega Sina,
naj se usmili
kmeta — trpina!“*

*Zvončki zvonijo,
Izidor moli,
megle bežijo
dalje po polji . . .*

Borisov.

